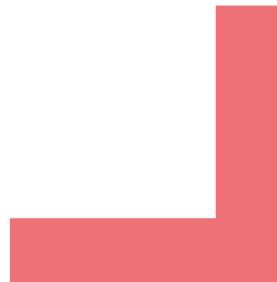

Grip op Studentsucces
Groeidocument

Colofon

Titel	Grip op Studentsucces
Auteur	Karien Coppens, Meghan Rens, Lotte Scheeren en Eveline Vervoort
Versie	Groeidocument
Datum	31-3-2022
Project	40.5.21945.016

Dit onderzoek is gefinancierd door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek, projectnummer 40.5.21945.016, vanuit de ronde Kortlopend onderzoek Hoger Onderwijs 2020. Binnen deze ronde kon subsidie worden aangevraagd voor overzichtsstudies naar onderwerpen die voor de hoger onderwijspraktijk en het hoger onderwijsbeleid van belang zijn en waar nog geen actuele overzichtsartikelen van bestonden. Overzichtsstudies geven weer wat op dit moment bekend is over een onderwerp en kunnen zo helpen bij het maken van geïnformeerde keuzes voor de hoger onderwijspraktijk en/of beleid.

ECBO is het expertisecentrum voor onderzoek en kennisvraagstukken rondom bijvoorbeeld professionalisering van docenten, aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, basisvaardigheden en in-, door- en uitstroom van studenten. ECBO doet wetenschappelijk verantwoord beleids- en praktijkgericht onderzoek in het onderwijs en op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt, en verspreidt deze kennis. Onze expertise: onderzoek met impact.

ECBO
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Tel: 073-6872500
www.ecbo.nl

Inhoudsopgave

Stappenplan	2
Inspiratie Stap 1: Kader Hoger Onderwijs.....	5
Inspiratie Stap 2: de drie dimensies.....	6
Inspiratie Stap 3: de vijf aandachtspunten	9
Inspiratie Stap 5: zes elementen.....	11
Literatuurlijst	14

Stappenplan

Steeds vaker wordt de term studentsucces gebruikt in plaats van de term studiesucces. Er is echter geen eenduidige definiëring en operationalisatie van het begrip studentsucces. Hierdoor ontbreken de focus en span of control.¹ Doel van dit groeidocument is organisaties en instellingen² grip te geven op het begrip studentsucces in het hoger onderwijs. Doel is ook betrokkenen (studenten, docenten, beleidsmedewerkers, medezeggenschap, bestuur etc) uit te dagen met het begrip aan de slag te gaan en zo het bevorderen van studentsucces te faciliteren en te realiseren.

Hieronder vind je een stappenplan. Dit stappenplan is ook [hier](#) te vinden, inclusief werkbladen/templates, die geprojecteerd of afgedrukt kunnen worden als hulpmiddel bij het voeren van het gesprek over studentsucces. In dit groeidocument vind je meer achtergrondinformatie rondom de stappen³.

Voorbereiding

We adviseren om aan de slag te gaan met het stappenplan met een werkgroep waarin verschillende perspectieven vertegenwoordigd zijn. Wat er onder studentsucces wordt verstaan, hangt namelijk af van de omgeving én van aan wie je het vraagt.

De zes stappen van het stappenplan:

1. Bepaal het kader van de instelling

Ga met elkaar na wat de instelling (of opleiding) de studenten en de samenleving zou moeten brengen en hoe. Het is belangrijk om een kader – of inhoudelijke visie – te hebben we in het onderdeel 'Inspiratie Stap 1' kort de opdracht van het hoger onderwijs op nationaal niveau om het begrip studentsucces te kunnen kaderen.

2. Schets een eerste definitie van studentsucces

Bespreek met elkaar hoe jullie de drie dimensies van studentsucces willen vormgeven en formuleer samen een eerste, instellingsbrede definitie van studentsucces.

In het onderdeel 'Inspiratie Stap 2' vind je een uitgebreide beschrijving van deze dimensies:

- A. bredere, persoonlijke ontwikkeling;
- B. kwalificatie;
- C. socialisatie.

Daarnaast vind je hier een lijst met definities en thema's die ter inspiratie kunnen dienen.

¹ Voor meer informatie over de call waarbinnen dit onderzoek is uitgevoerd, zie [Staatscourant 2020, 48403 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

² Dit stappenplan is in de basis gericht op de onderwijsinstellingen.

³ In het Eindrapport is meer informatie te vinden over de achtergrond en procedure omen.

3. Check de definitie op vijf aandachtspunten

Ga na of de definitie die jullie bij stap 2 hebben geformuleerd voldoet aan de volgende aandachtspunten (en stel waar nodig bij):

- student-, niveau- en contextspecifiek is vormgegeven;
- conditie-vrij is en dat de doelen bij implementatie terugkomen in alle onderdelen van de organisatie;
- positief en actief geformuleerd is.

In het onderdeel 'Inspiratie Stap 3' vind je een uitgebreidere beschrijving van deze aandachtspunten.

4. Test en up-date je definitie

Bespreek de definitie met anderen: Is de definitie ze herkenbaar? Past deze bij waar de instelling/opleiding voor staat? Is de definitie werkbaar en operationaliseerbaar? Kunnen de doelen ingebed worden in de institutionele structuur van de opleiding en de instelling (zoals het curriculum)? Is een aanscherping of aanpassing nodig?

5. Bepaal de elementen waarmee jullie aan de slag willen gaan

Nu het kader en de definitie helder zijn, is de vraag: waar willen jullie vanuit de instelling of opleiding op in gaan zetten om studentsucces te faciliteren en realiseren? Met welke elementen willen jullie als eerste aan de slag gaan? In het onderdeel 'Inspiratie Stap 5' hebben we ter inspiratie zes elementen uitgewerkt die handvatten bieden voor beleid en richtingen voor pilots en experimenten en geven we nog een inspiratielijst van elementen.

6. Maak een actie- of projectplan met vervolgstappen

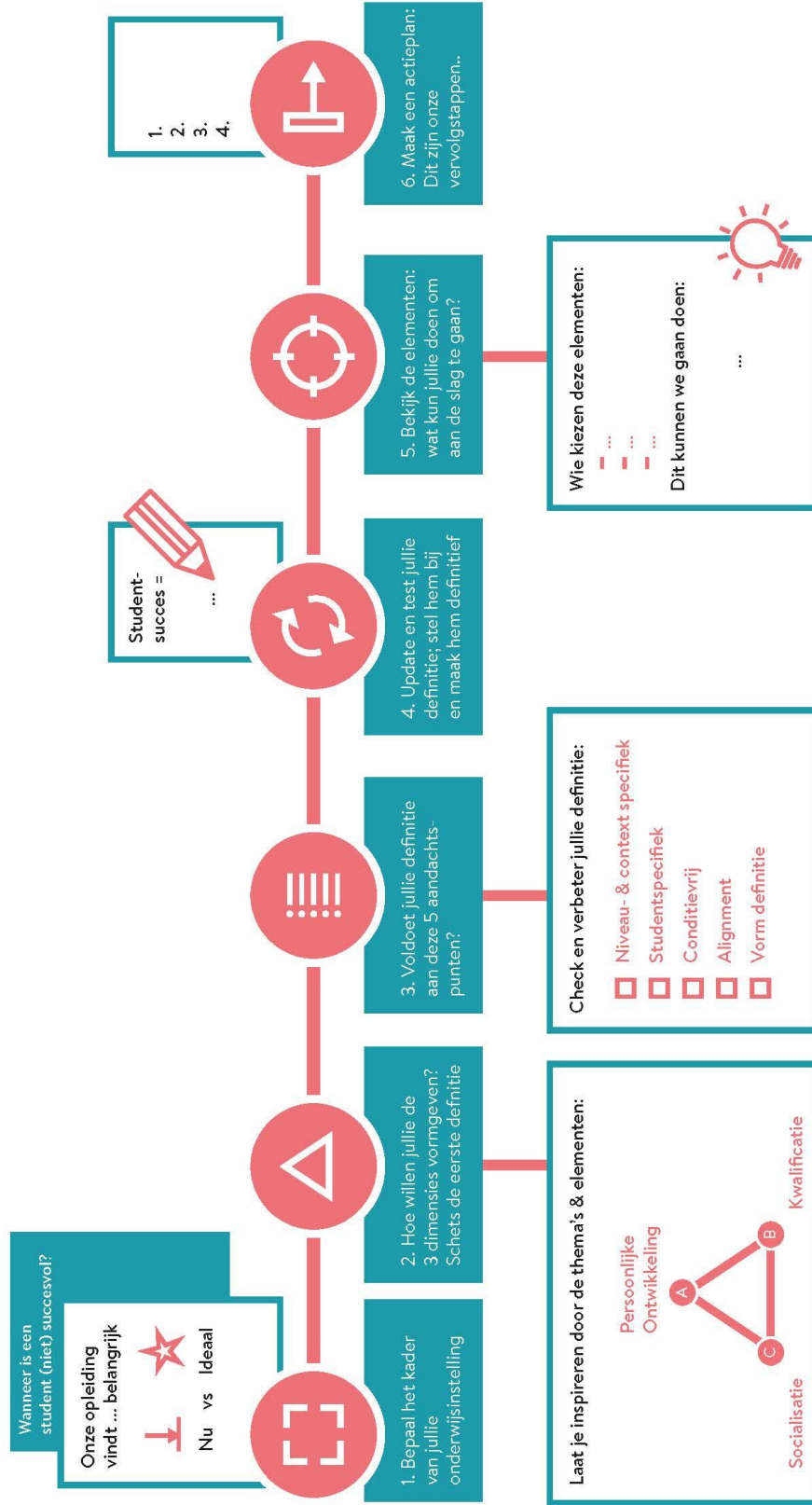
Leg met elkaar de concrete vervolgstappen en verantwoordelijkheden vast. Ga na hoe de implementatie en opbrengsten kunnen worden gemonitord en geëvalueerd, en waar nodig bijgestuurd.

Tot slot, met dit stappenplan reiken we handvatten aan voor eerste stappen om studentsucces te realiseren en te faciliteren. Het realiseren van studentsucces is een continu, cyclisch ontwikkelingsproces; een proces dat draait om de interactie tussen de student, de omgeving en het bredere onderwijssysteem, én de synergie van de verschillende dimensies van studentsucces (Gesun et al., 2021; Kinzie & Kuh, 20017). Er bestaat niet één enkele beleids- of praktijkaanpak die het succes van alle studenten zal verbeteren. Beleid en programma's moeten die variatie (h)erkennen, en er moeten realistische keuzes worden gemaakt rondom kosten en effecten (niet alles is mogelijk) (Hearn, 2006; Perna & Thomas, 2008).

En wanneer er eenmaal een evidence-informed keuze is gemaakt, is het belangrijk om de beleidsmaatregelen en praktijken (effectief) te implementeren. Uitvoeringsvraagstukken en -besluiten zijn namelijk van veel grotere invloed op de resultaten van hervormingen dan de eigenlijke besluiten zelf (Hearn, 2006).

Studentsucces = ...

Jouw stappenplan naar een heldere, toepasbare definitie

Inspiratie Stap 1: Kader Hoger Onderwijs

Het is belangrijk om een kader te hebben waarbinnen studentsucces wordt gedefinieerd en geoperationaliseerd. Een kader voor – of inhoudelijke visie op – wat de instelling (of de sector) de student, de arbeidsmarkt en de samenleving zou moeten brengen en hoe. Hieronder schetsen we kort de opdracht van het hoger onderwijs om het begrip studentsucces te kunnen kaderen (de uitgebreide beschrijving kun je vinden in het [Eindrapport](#)).

Op basis van artikel 1.3 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek dienen universiteiten en hogescholen gericht te zijn op het verzorgen van wetenschappelijk dan wel hoger beroepsonderwijs en het overdragen van kennis ten behoeve van de maatschappij. Tevens dienen ze aandacht te schenken aan de persoonlijke ontplooiing van hun studenten en de bevordering van hun maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef.

Op basis van kamerbrieven, de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, de strategische agenda van de Vereniging Hogescholen (VH), het meerjarenplan van de Universiteiten van Nederland (UNL), strategische agenda's en documenten van de onderwijsinstellingen zelf, komt een aantal 'opdrachten' naar voren die het hoger onderwijs voor zichzelf weggelegd ziet, namelijk dat onderwijs...

- breed toegankelijk is en alle studenten, ongeacht achtergrond, kansen biedt om zich te ontwikkelen en hen in staat te stellen hun studie succesvol af te ronden (instroom);
- bijdraagt aan de persoonlijke vorming van studenten "als creatieve, kritische en maatschappelijk betrokken denkers en doeners", dus de focus op relevante kennis en vaardigheden én persoonlijke ontwikkeling passend bij het hoger onderwijs (proces);
- snel inspeelt op de behoeften van de samenleving en de arbeidsmarkt en studenten opleidt tot professionals met de kennis en de vaardigheden voor de uitdagingen en de samenleving en arbeidsmarkt van morgen (uitstroom).

De opdracht kan dus gezien worden als een drieluik van instroom (toegankelijk hoger onderwijs), proces (tijdens de studie focus op relevante kennis en vaardigheden én persoonlijke ontwikkeling passend bij het hoger onderwijs) en uitstroom (aansluiten op behoeften in de samenleving en arbeidsmarkt in het heden en in de toekomst, met waar nodig distantie en reflectie).

De precieze opdracht en focus variëren hierbij per onderwijssector en onderwijsinstelling, bijvoorbeeld afhankelijk van de specifieke studentenpopulatie of van het domein waarvoor men opleidt. Het is belangrijk voor de eigen instelling de opdracht (vaak geformuleerd als de missie in het strategisch plan) helder te hebben om een kader te hebben waarbinnen de definitie van studentsucces te formuleren.

Inspiratie Stap 2: de drie dimensies

Om tot een onderbouwde, afgebakende en gedragen definitie van studentsucces te komen hebben we een Delphi-onderzoek uitgevoerd⁴. Als eerste stap hebben we op basis van wensen en behoeften die we hebben gepeild bij een klankbordgroep⁵ en een literatuurinventarisatie een groslijst opgesteld met definities, thema's en elementen van studentsucces. Deze lijst hebben we tijdens de eerste (online) consultatie voorgelegd aan een brede groep experts/stakeholders om te achterhalen waar studentsucces voor hen uit bestaat, op het niveau van definities, thema's en elementen. Door op deze drie niveaus naar studentsucces te vragen, krijgen we een completer beeld van wat verschillende stakeholders vinden passen bij het begrip studentsucces. Tijdens de tweede (online) consultatie hebben we de uitkomsten van de eerste ronde teruggelegd en lag de nadruk op het toetsen van de definitie, thema's en elementen die uit de eerste ronde zijn gekomen. Op deze wijze gaan we op zoek naar consensus over de definitie en elementen van studentsucces.

Uit de literatuurinventarisatie en het Delphi-onderzoek is gebleken dat het niet mogelijk is om één algemeen geldende definitie van studentsucces op te stellen. Er bestaan aanzienlijke verschillen in wat er onder studentsucces wordt verstaan tussen en binnen instellingen en opleidingen. Wel volgt uit ons onderzoek dat een definitie de volgende drie dimensies dient te bevatten.

Dimensie A: Bredere, persoonlijke ontwikkeling (en zelfregie)

Studentsucces draait erom dat studenten zich breed kunnen ontwikkelen. Denk daarbij aan termen als:

- intra- en interpersoonlijke ontwikkeling
- persoonlijke ontwikkeling en vaardigheden
- persoonsvorming, (professionele) identiteitsvorming, subjectificatie.

De (eigen) ruimte voor de student om te groeien is daarbij van belang, ook gezien de leeftijd van studenten en de veranderingen in hun leven (uit huis zijn, jezelf ontwikkelen). Dit hangt samen met aandacht voor de eigen doelen, behoeften en ambities van de student en zelfregie (planning, zelfmanagement, keuzes maken, identificeren en bereiken van (levens)doelen).

Dimensie B: Kwalificatie

Een ander onderdeel van studentsucces is kwalificatie of de kwantitatieve of objectieve mate van studentsucces. Het draait daarbij zowel om het afronden van de opleiding middels een diploma, als om studieprestaties, cijfers en studiepunten, waarmee een student laat zien over bepaalde competenties te beschikken.

Daarbij dient er ook aandacht te zijn voor de voortgang: het binnen een redelijke termijn afronden van de studie/studieonderdelen.

⁴ De Delphi-methode is een interactieve onderzoeksmethode waarbij de meningen van experts wordt gevraagd over een onderwerp waar (mogelijk) geen consensus over bestaat middels meerdere rondes van online consultatie (Kieft, 2011)

⁵ De klankbordgroep bestond uit vertegenwoordigers vanuit de Vereniging Hogescholen, de Universiteiten van Nederland (voorheen VSNU), het Interstedelijk Studenten Overleg, de Universiteit voor Humanistiek en het Ministerie van OCV directie Hoger Onderwijs.

Dimensie C: Socialisatie

Studenten dienen voorbereid te zijn op/voor de (veranderende) arbeidsmarkt en de samenleving, om zo maatschappelijke meerwaarde te kunnen leveren en een duurzame loopbaan op te kunnen bouwen, en studenten dienen (maatschappelijke) betrokken en verantwoordelijk te zijn. Student zijn in staat om zich in te leven in en zich te verbinden met verschillende groepen in de samenleving om zo maatschappelijke vraagstukken beter te kunnen begrijpen.

Daarnaast gaat socialisatie ook over de voorbereiding op het hoger onderwijs en de mate van binding met de opleiding en de gemeenschap die bij een bepaald vakgebied hoort. De sociale en academische integratie om een opleiding te kunnen doorlopen, en actief en betrokken te zijn bin en in de opleiding.

Naast deze drie thema's kwamen vanuit de consultatie ook de academische vaardigheden en houding naar voren als onderdeel van de definitie studentsucces. In zekere zin kunnen kritisch denken, het kunnen denken vanuit verschillende perspectieven/paradigma's en een onderzoekende houding gezien worden als elementen van persoonlijke ontwikkeling.

Daarnaast benoemen meerdere respondenten welzijn of welbevinden als onderdeel van studentsucces, en het hebben van oog voor persoonlijke omstandigheden in relatie tot de haalbaarheid van de studie. Daarbij wordt ook de vraag gesteld door respondenten of welzijn onderdeel is van studentsucces (een uitkomstmaat) of een randvoorwaarde (instrumenteel in relatie tot studentsucces). Vanuit het huidige onderzoek kunnen we hier geen antwoord op geven. Een aanknopingspunt kan het Actieplan Studentenwelzijn (Dopmeijer et al., 2018) zijn, waarin is te lezen dat studentenwelzijn een cruciale factor is voor succesvol studeren en dat het versterken van studentenwelzijn een steeds belangrijkere benadering wordt in de ontwikkeling van studenten op sociaal, emotioneel en academisch gebied.

Invulling geven aan de dimensies

Het bepalen van de dimensies en onderliggende thema's was/is niet eenvoudig. Onder elk begrip gaat een wereld van beelden en interpretaties schuil. Wat verstaat eenieder onder een bepaalde term? Welke beelden hebben zij erbij? Hoe concretiseer je deze toch brede en abstracte termen?

Zoals een deelnemer aan het Delphi-onderzoek treffend formuleerde: "Het benoemen van de dimensies is een eerste stap in de goede richting; de dimensie verder betekenis geven de volgende." En het nader invulling geven aan deze termen dient op het juiste niveau te gebeuren: vanuit de student, vanuit de visie van de onderwijsinstelling, en hoe het nu in de werkelijkheid gebeurt. Ook dient de invulling met enige regelmaat geëvalueerd te worden: dekt het de lading nog? In het eindrapport geven we overdenkingen vanuit de deelnemers aan het Delphi-onderzoek mee die het gesprek hierover kunnen voeden. Daarnaast geven we hieronder nog een aantal aandachtspunten mee, die vanuit het Delphi-onderzoek en de literatuur naar voren komen.

Extra inspiratie

In de literatuur en beleidsdocumenten zijn verschillende definities van studentsucces te vinden. Elk van deze definities omvat verschillende dimensies. Op de volgende bladzijde vind je dertien definities die afkomstig zijn uit de diverse documenten of hier een afgeleide van zijn. Op basis van de bevraging van de klankbordgroep, de documenten en de literatuur hebben we ook een lijst opgesteld van thema's die terug kunnen komen bij het invulling geven aan de dimensies.

DEFINITIES

- Studentsucces betekent binnen een redelijke termijn kunnen afstuderen, ruimte voor persoonlijke ontwikkeling, met aandacht voor studentenwelzijn en het kunnen nemen van regie op eigen leren.
- Studentsucces betekent geen onnodige studie-uitval en bredere persoonsvorming, die cruciaal is voor de voorbereiding op een rol als betrokkenen professional in een dynamische en complexe samenleving.
- Studentsucces omvat de persoonlijke ontwikkeling van de student, de maatschappelijke betrokkenheid van de student gedurende de studie en de ontwikkeling die de student hierin doormaakt tot het moment van afstuderen.
- Studentsucces gaat over het verwezenlijken van persoonlijke ontwikkeldoelen van studenten en onderwijsdoelstellingen op basis van academische prestaties, betrokkenheid bij onderwijsactiviteiten, tevredenheid over de opleiding, verwerving van de gewenste kennis, vaardigheden en competenties en het doorzettingsvermogen van studenten, in combinatie met studenteigenschappen als motivatie.
- Studentsucces betekent dat: het verhogen van het aantal studenten met verschillende achtergronden deelnemen die deelnemen aan het hoger onderwijs, en diploma' uitmondend in diploma's en vaardigheden behalen die hen in staat stellen om na hun studie economisch zelfvoorzienend en maatschappelijk verantwoordelijk te zijn.
- Studentsucces gaat over de mate waarin studenten voorbereid zijn op banen met goede vooruitzichten en salarismogelijkheden, en daarmee bijdragen aan de sociale, economische, politieke vraagstukken waar onze samenleving voor staat.
- Studentsucces gaat over de mate waarin studenten tevreden zijn met hun leerervaringen.
- Studentsucces bestaat uit het uitrusten van studenten met een groeimindset; geloof in eigen kunnen; zelfregulatie; culturele sensitiviteit; en het herkennen van hulpbronnen en ondersteuning in familie, school en gemeenschap.
- Studentsucces gaat om het voorkomen van uitval en bevorderen van retentie.
- Studentsucces houdt in het helpen van studenten hun doelen te identificeren en bereiken.
- Studentsucces bevat prestaties van studenten waarin de ontwikkeling van de student op de doelgebieden kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming centraal staat. Het succes wordt vanuit het perspectief van de student gezien.

THEMA'S

Persoonlijke ontwikkeling / zelfontplooiing	Persoonsvorming
Onderwijsresultaat	Diplomering/certificering
Vorbereid zijn op de arbeidsmarkt	Individuele ambities bereiken
Academische vaardigheden	Student tevredenheid
Sociaal-emotioneel welzijn	Professionele loopbaan
Op de juiste studieplek zitten	Studierijpheid
Maatschappelijk impact maken	Toelating
Ruimte voor persoonlijke omstandigheden	Betrokkenheid bij onderwijsgemeenschap
Studievoortgang	Soepele doorstroom tussen onderwijsniveaus
Holistische ontwikkeling	

Inspiratie Stap 3: de vijf aandachtspunten

Hieronder formuleren we een vijftal aandachtspunten die we hebben afgeleid vanuit de Delphi-studie. Deze aandachtspunten gaan zowel over de inhoud, als over de functie en het gebruik van een definitie. Hieronder gaan we dieper in op wat we bedoelen met de aandachtspunten.

1. Niveau- en contextspecifiek

Studentsucces kan op meerdere niveaus (individuele student versus studentpopulatie) en binnen verschillende contexten (hogeschool versus universiteit, maar ook verschillende opleidingen) worden gedefinieerd.

Hoe succes wordt gedefinieerd, beïnvloedt ook het beleid en de praktijk, en uiteindelijk ook de resultaten van de studenten (Weatherton & Schussler, 2021). Er kunnen tussen opleidingen - maar ook binnen opleidingen - aanzienlijke verschillen bestaan in wat er onder succes wordt verstaan, aangezien verschillende omgevingen verschillende soorten competenties willen belonen (Klatte et al, 2019; Smart et al, 2006). Bovendien kan er een groot verschil zijn in hoe de opleiding succes definieert en hoe studenten succes definiëren; en ook verschillende groepen studenten kunnen de term verschillend definiëren (Weatherton & Schussler, 2021). De betekenis van studentsucces hangt dus niet alleen af van de omgeving, maar hangt ook af van aan wie je het vraagt.

2. Studentspecifiek

Studentsucces is een studentspecifiek concept. Het draait hierbij om (het ondersteunen van studenten bij) het identificeren en verwezenlijken van persoonlijke ontwikkeldoelen van studenten binnen de context van een professionele of academische opleiding. Deze doelen kunnen per student verschillen; ook wat een student nodig heeft om een bepaald doel te behalen kan per student verschillen.

Studenten hebben vaak complexe definities van succes die zich richten op verschillende aspecten, zoals hun carrière- en onderwijsprestaties én hun persoonlijke ontwikkeling (Wolff-Eisenberg & Braddlee, 2018). Het is dus belangrijk om de stem van studenten te integreren in de huidige definities van succes (Weatherton & Schussler, 2021). Daarnaast spelen de achtergrond, de omgeving en omstandigheden, en de gebeurtenissen tijdens het leven van een student een rol bij studentsucces (Kuh et al, 2006; Long, 2006). Perna en Thomas (2006) benadrukken dat het realiseren van studentsucces een continu proces is en dat er interventies nodig kunnen zijn in meerdere fasen van het leven van een student. Daarbij verschilt de rol van factoren per student en dient bij het formuleren van beleid of programma's rekening gehouden te worden met de specifieke gezins-, sociale, en beleidscontext van een student (Long, 2006).

3. Conditievrij

Studentsucces is een complex concept en, zoals hierboven aangegeven, student-, niveau- en contextspecifiek. In zowel de definiëring als de uitwerking is het concept afhankelijk van en in relatie met zeer veel factoren binnen en buiten de organisatie (systeemfactoren, persoonlijkheidsfactoren etc). Het is belangrijk dat de definitie geen elementen bevat die voorwaardelijk zijn voor studentsucces of oorzaken zijn van studentsucces, zoals dat de

organisatie, begeleiding, en toetsing optimaal moeten zijn.⁶ Dit zijn voorwaarden voor succes en geen onderdelen van succes. Een ander voorbeeld is studenttevredenheid, dit is gelinkt aan studentsucces, maar geen onderdeel van studentsucces.

4. Alignment

Bij het operationaliseren van de definitie van studentsucces, is het van belang dat er bijbehorende doelen worden geformuleerd die ook terugkomen in het curriculum en in de eindcriteria van een opleiding, en dat er zicht is op de ontwikkeling van studenten rondom die doelen. Of zoals Kinzie en Kuh (2017) stellen: de totale leeromgeving van een instelling - de context en de cultuur - zijn van belang voor de wijze waarop succes van studenten wordt gedefinieerd, aangepakt en bereikt.

York et al. (2015) stellen dat, vanwege de brede definitie, de term studentsucces functioneert als een vaag begrip dat een breed scala aan onderwijsresultaten omvat, en daardoor het vermogen van docenten, beleidsmakers en bestuurders beperkt om succes duidelijk te onderzoeken en prioriteit te geven aan acties die bedoeld zijn om de effectiviteit van de instelling te vergroten.

"When all things are student success, how do educational professionals make tough decisions about where to invest scarce fiscal, human, and temporal resources?"

Daarnaast kunnen verschillende entiteiten binnen een instelling zich door de vaagheid richten op verschillende elementen van deze definitie, passend bij hun eigen doelen en agenda's. Het is dus van belang om een eenduidige definitie op te stellen, die ook leeft⁷ wordt geleefd (geïmplementeerd) en in leven wordt gehouden, door de ontwikkeling te volgen.

5. Vorm definitie

Een definitie moet niet te nauw worden gedefinieerd en tegelijk ook werkbaar zijn. Daarnaast moet het gaan om een totaalpakket, zonder volgorde. De ene dimensie is niet belangrijker dan de andere, maar studentsucces draait om de synergie van de verschillende dimensies (Gesun et al., 2021). Tot slot moet een definitie positief en actief geformuleerd zijn.

Een definitie van studentsucces moet:

- aspecten van persoonsvorming, kwalificatie en socialisatie bevatten;
- student-, niveau- en contextspecifiek vormgegeven worden;
- conditievrij zijn en bij implementatie terugkomen in alle onderdelen van de organisatie;
- positief en actief geformuleerd zijn.

⁶ Neem de definitie "Elke student kan via de studie zijn volledige potentieel benutten binnen een veilige omgeving." Binnen deze definitie is 'binnen een veilige omgeving' dan een voorwaarde die niet thuis hoort in de definitie.

⁷ Klatter et al., 2019 vonden dat managers geregeld aangeven dat een instituuts- of opleidingsbrede visie wel is geformuleerd, maar niet leeft onder betrokkenen

Inspiratie Stap 5: zes elementen

Wanneer het kader en de definitie helder zijn, is de vraag: waar willen jullie vanuit de instelling of opleiding op in gaan zetten om studentsucces te faciliteren en realiseren? Met welke elementen willen jullie als eerste aan de slag gaan? Hieronder hebben we ter inspiratie zes elementen uitgewerkt die handvatten bieden voor beleid en richtingen voor pilots en experimenten.

Deze zes elementen zijn geselecteerd op basis van de Delphi-studie en kunnen onderdeel zijn van de operationalisatie van de definitie van studentsucces. Het gaat hier niet om de belangrijkste elementen om aan de slag te gaan met studentsucces. De elementen geven wel een indruk wat *top-of-mind* is en wat momenteel speelt in den lande. Kritisch denken en persoonlijke identiteit springen er daarbij uit.

Voor deze elementen gaan we in op vragen als: Wat is er vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines bekend over deze elementen? Welke factoren en processen beïnvloeden deze elementen van studentsucces? Zijn er (effect)studies naar interventies die inspelen op deze elementen? Deze inzichten bieden mogelijk handvatten om beleid en praktijk te ontwikkelen.

1. Kritisch denken

Over het algemeen wordt kritisch denken beschouwd als een proces van logische, doelbewuste en analytisch geëngageerde vormen van denken (gebaseerd op o.a. Ennis, 1993 en Niu et al., 2013). Uniek kenmerk is het vermogen om een stap terug te doen en na te denken over de kwaliteit van het eigen denken (Niu et al., 2013). Studenten met betere academische taalvaardigheden zijn beter in staat om kritisch te denken (Grosser & Nel, 2013). Ook studenten met meer intrinsieke motivatie behalen betere resultaten in termen van kritisch denken (Shim & Walczak, 2012). Studies tonen aan dat het vermogen van studenten om kritisch te denken het grootst is wanneer er specifieke aandacht wordt besteed aan het aanleren hiervan als aparte vaardigheden, in plaats van het combineren van kritische denkoefeningen met inhoudelijk studiemateriaal (Abrami et al., 2008; Behar-Horenstein & Niu, 2011). Tot slot vinden Abrami et al. (2015) in hun review-studie dat factoren zoals studenten de mogelijkheid bieden voor dialoog (bijvoorbeeld via groepswerk), het blootstellen van studenten aan authentieke problemen en het geven van mentoring aan studenten bijdragen aan de kritische denkvaardigheden van studenten op alle onderwijsniveaus.

2. Ontwikkelen van een persoonlijke identiteit

Persoonlijke identiteitsvorming houdt in dat je definieert wie je bent, wat je doelen en waarden zijn, en welke richtingen je in je leven wilt inslaan (Germeijs et al., 2012). Indicatoren die geassocieerd worden met identiteitsvorming zijn: indicatoren rondom psychologische stabiliteit en emotionele volwassenheid; zelfexploratie en zelfbegrip; indicatoren gericht op psychologisch welzijn (Braxton, 2006; Marcia, 1966). Met name de relatie met docenten – in het bijzonder de interactie met docenten – wordt gezien als essentieel voor de ontwikkeling van de identiteit (Hadžomerović, 2021; Hunter et al., 2007; Jensen en Jetten, 2015). Andere onderzoeken laten zien dat het belangrijk is om studenten aan te moedigen om hun zelfinzicht in twijfel te trekken door middel van individuele reflectie en middels de interactie met leeftijdsgenoten (Bramming, 2007; Jensen & Jetten, 2015; Peel, 2005).

3. Studiemotivatie

Studiemotivatie kan gezien worden als de psychologische investering of bereidheid van studenten om tijd te investeren in onderwijsgedrag en deel te nemen aan het leren (York et al., 2015). Sommige groepen studenten zijn doorgaans iets meer geëngageerd dan anderen, zoals vrouwen, voltijdse studenten, internationale studenten, studenten met diversiteitservaringen (Kuh et al., 2006). Onderzoek laat zien dat betrokkenheid nauw samenhangt met het behalen van doelen, leeruitkomsten, en intenties om de studie af te ronden (Schreiner et al., 2009; Schreiner, 2013). Veel onderzoek over studiemotivatie richt zich daarom op het vergroten van studentbetrokkenheid, zowel in de klas als daarbuiten, door het bevorderen van binding of gemeenschapsgevoel met de bredere studentenpopulatie en onderwijsinstelling als geheel. Bijvoorbeeld door het integreren van de inzichten van studenten in educatieve projecten en activiteiten (Schreiner, 2013) en het bevorderen van leergemeenschappen door collaboratieve vormen van leren (o.a. Tinto, 2012). Een andere invalshoek om de motivatie van studenten te bevorderen, is het ontwikkelen van een groeimindset. Er is echter meer onderzoek nodig naar de effectiviteit van groeimindset-interventies voor verschillende groepen studenten (zie bijvoorbeeld Brez et al., 2020; Paunesku et al., 2015; Yeager et al., 2012). Tot slot blijkt uit onderzoek dat een positief zelfbeeld de motivatie van studenten kan verbeteren (Awan et al., 2011; Perry et al., 1993).

4. Behalen van persoonlijke en professionele doelen

De doelen van studenten veranderen vaak in de loop van de tijd naarmate studenten evolueren in hun persoonlijke en academische leven. Daarnaast hebben studenten over het algemeen niet slechts één doel, maar meerdere, verschillende doelen. De review van Covington (2000) evalueert hoe het behalen van doelen kan worden beïnvloed door twee verschillende stimuleringsystemen, te weten het competitieve systeem en het beloningssysteem. Daarbij gaat de voorkeur uit naar het tweede systeem, en dat een schaarste aan beloningen het leren verstoort en negatieve prestatiedoelen aanmoedigt zoals het vermijden van mislukking, in plaats van positieve doelen, zoals het streven naar succes. Met name voor kansarme studenten kan dit systeem grote, negatieve gevolgen hebben.

5. Studie afronden (of volharding)

Het afronden van een studie is de meest logische en gewenste uitkomst van het volgen van een studie. Toelatingseisen, studie-/leerstrategieën, evenals het stellen van doelen en intenties hebben het sterkste effect hebben op het afronden van een studie (Delnoij et al., 2020). Het niet voorbereid zijn op het niveau hoger onderwijs, het niet direct na de middelbare school doorstromen, in deeltijd een opleiding volgen, alleenstaande ouder zijn, financieel onafhankelijk zijn (geen financiële support van ouders), zorgtaken thuis hebben, hangen negatief samen met studie-afronding, evenals externe factoren zoals aanmoediging door de ouders, steun van vrienden, financiën – én studentkenmerken en gedragingen – zoals verwachtingen en inspanning van de student (Kuh et al., 2006). De factoren die het afronden van een studie – of volharding – voorspellen, zijn ook de sleutels voor effectieve interventies. Zo vonden Delnoij et al. (2020) dat investeringen in coaching, remediërend onderwijs voor basiscompetenties en peer-monitoring bijzonder effectief waren om ervoor te zorgen dat studenten hun studie voortzetten en afronden.

6. Onderzoekende houding

Een onderzoekende houding bestaat uit de volgende aspecten: een grote behoefte om te willen weten; vermogen om kritisch te zijn; eigen visie en inzichten ter discussie willen stellen; bepaalde mate van avontuurlijkheid, creativiteit, en om kunnen gaan met onzekerheid (Bollinger & van

Rooijen, 2016; Gravesteijn et al., 2009; Van der Rijst, 2009). Een onderwijsaanpak die vaak wordt genoemd om onderzoekende houding te bevorderen is 'inquiry-based learning' (IBL) (Justice et al., 2009; Rusche & Jason, 2011). IBL bevordert de onderzoekende houding door de ontwikkeling van onderzoeksgelateerde vaardigheden te bevorderen, zoals het vermogen om goede vragen te stellen, oplossingen te analyseren en te interpreteren, en de beste oplossing voor een bepaald probleem te kunnen vinden en onderbouwen. Bovendien dwingt IBL studenten om beslissingen te nemen en een goed oordeel te vellen onder onzekere omstandigheden (Lee, 2004).

Extra inspiratie

Hieronder vind je ook de lijst met elementen die we hebben gebruikt voor het Delphi-onderzoek. Deze lijst is gemaakt op basis van de bevraging van de klankbordgroep, verschillende documenten en de literatuur.

ELEMENTEN	
Cijfers	Behalen van (professionele en/of persoonlijke) leerdoelen
Aantal behaalde punten	Nieuwsgierigheid
Probleemoplossend vermogen	Onderzoekende houding
Vaardigheden om kennis over te dragen	Intellectuele flexibiliteit
Kritisch denken	Professioneel netwerk ontwikkelen
Beheersing van academische schrijf- en leesvaardigheden	Individuele begeleiding
Cognitieve vaardigheden	Toegang tot hulpbronnen
Kwantitatief analyse	Sociaal netwerk hebben
Wetenschappelijk redeneren	Goed in je vel zitten
Redelijke studieduur (niet te veel vertraging)	Schuldenvrij of beperkt bedrag aan schulden
Bindend studieadvies (BSA) halen	Tevredenheid met onderwijservaringen
Algemene kennisontwikkeling	Verbinding met leeromgeving
Keuzes kunnen maken	Sociaal academische integratie
Organisatorische vermogen	Enthousiasme/ motivatie om te leren
Sociale competentie	Deelname aan extra curriculaire activiteiten
Intercultureel competenties	Sociaal actief
Waardering voor menselijke verschillen	Vaardigheden om economisch onafhankelijk te zijn
Samenwerkingsvaardigheden	Beroepsbekwaamheid
Leiderschapsvaardigheden	Maatschappelijke betrokkenheid
Zelfredzaamheid	Studie afronden
Zelfmanagement	Nominaal afstuderen
Zelfverzekerdheid	Een baan vinden die aan de behoeften van de samenleving voldoet
Emotionele stabiliteit	21e vaardigheden leren
Stressbestendigheid	Ontwikkelen van beroepsidentiteit
Talentontwikkeling	Een duidelijk beeld hebben van de arbeidsmarkt
Zelfkennis	Relevante beroepsvaardigheden ontwikkelen
Fouten durven maken	Latere arbeidsmarktpositie
Volharding	
Ontwikkelen van een persoonlijke identiteit	
Zingeving ontwikkelen	

Literatuurlijst

- Abrami, P. C., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Wade, A., Surkes, M., Tamim, R., & Zhang, D. (2008). Instructional interventions affecting critical thinking skills and dispositions: A stage 1 meta-analysis. *Review of Educational Research*, 78(4), 1102-1134. <http://dx.doi.org/10.3102/0034654308326084>
- Bollinger, S., & van Rooijen, R. (2016). Veilige Onzekerheid en de onderzoekende houding van hbo-studenten. *TH&MA: Tijdschrift voor hoger onderwijs*, 34(2: Menselijk kapitaal), 44-57.
- Bramming, P. 2007. An argument for strong learning in higher education. *Quality in Higher Education* 13, no. 1: 45-56.
- Braxton, J. M. (2006). *Faculty professional choices in teaching that foster student success*. Washington D.C.: National Postsecondary Education Cooperative.
- Broda, M., Yun, J., Schneider, B., Yeager, D. S., Walton, G. M., & Diemer, M. (2018). Reducing inequality in academic success for incoming college students: A randomized trial of growth mindset and belonging interventions. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 11(3), 317-338.
- Covington, M. V. (2000). Goal theory, motivation, and school achievement: An integrative review. *Annual Review of Psychology*, 51, 171-200.
- Daniels, J., & Brooker, J. (2014). Student identity development in higher education: Implications for graduate attributes and work-readiness. *Educational research*, 56(1), 65-76.
- Delnoij, L. E., Dirkx, K. J., Janssen, J. P., & Martens, R. L. (2020). Predicting and resolving non-completion in higher (online) education—A literature review. *Educational Research Review*, 29, 100313.
- Dopmeijer, J., Gubbels, N., Kappe, R., Bovens, R., de Jonge, J., van der Heijde, C., Vonk, P. & Wiers, R., 2018. *Actieplan studentenwelzijn*. Netwerk studentenwelzijn
- Ennis, R. H. (1993). Critical thinking assessment. *Theory into Practice*, 32, 179-186.
- Gesun, J. S., Major, J. C., Berger, E., Godwin, A., Jensen, K. J., Chen, J., & Froiland, J. M. (2021). A scoping literature review of engineering thriving to redefine student success. *Studies in Engineering Education*, 2(2), 19-41. DOI: <https://doi.org/10.21061/see.9>
- Gravesteijn, M., Pikker, G., & Lousberg, L. (2009). Eenvoudig de goede vragen stellen: de onderzoekende houding onderzocht. *Ruimte maken voor onderzoekende professionaliteit*, 29.
- Grosser, M. M., & Nel, M. (2013). The relationship between the critical thinking skills and the academic language proficiency of prospective teachers. *South African Journal of Education*, 33, 1-17.
- Hadžiomerović, A. I., (2021). *The Role of Higher Education in Students' Adult Identity Formation*. Kaiserslautern: Technischen Universität Kaiserslautern
- Harackiewicz, J. M., Barron, K. E., Tauer, J. M., Carter, S. M., & Elliot, A. J. (2000). Short-term and long-term consequences of achievement goals: Predicting interest and performance over time. *Journal of educational psychology*, 92(2), 316.
- Hearn, J. (2006). *Student success: What research suggests for policy and practice*. Washington DC: National Postsecondary Education Cooperative.
- Hunter, A. B., Laursen, S. L., & Seymour, E. (2007). Becoming a scientist: The role of undergraduate research in students' cognitive, personal, and professional development. *Science education*, 91(1), 36-74.
- Jensen, D. H., & Jetten, J. (2015). Bridging and bonding interactions in higher education: social capital and students' academic and professional identity formation. *Frontiers in psychology*, 6, 126.
- Justice, C., Rice, J., Roy, D., Hudspeth, B., & Jenkins, H. (2009). Inquiry-based learning in higher education: administrators' perspectives on integrating inquiry pedagogy into the curriculum. *Higher education*, 58(6), 841.
- Kinzie, J., & Kuh, G. (2017) Reframing Student Success in College: Advancing Know-What and Know-How, *Change: The Magazine of Higher Learning*, 49(3), 19-27, DOI: 10.1080/00091383.2017.1321429
- Klatte, E. B., Visser, K., Theeuwes, S., Wassenaar, T., & van Veen, T. (2019). *Grip op studiesucces: adviesrapport studiesucces*. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam
- Kuh, G. D., Kinzie, J. L., Buckley, J. A., Bridges, B. K., & Hayek, J. C. (2006). *What matters to student success: A review of the literature* (Vol. 8). Washington, DC: National Postsecondary Education Cooperative.

- Lai, E. R. (2011). Critical thinking: A literature review. Geraadpleegd van: <http://images.pearsonassessments.com/images/tmrs/ CriticalThinkingReviewFINAL.pdf>.
- Lairio, M., Puukari, S., & Kouvo, A. (2013). Studying at university as part of student life and identity construction. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 57(2), 115-131.
- Long, B. T. (2006). *Using research to improve student success: What more could be done*. Washington, DC: National Postsecondary Education Cooperative.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of personality and social psychology*, 3(5), 551.
- Niu, L., Behar-Horenstein, L. S., & Garvan, C. W. (2013). Do instructional interventions influence college students' critical thinking skills? A meta-analysis. *Educational research review*, 9, 114-128.
- Paunesku, D., Walton, G. M., Romero, C., Smith, E. N., Yeager, D. S., & Dweck, C. S. (2015). Mind-set interventions are a scalable treatment for academic underachievement. *Psychological science*, 26(6), 784-793.
- Peebles, E. M. (2019). *The Impact of Student Success Courses on First-Time-in-College Students' Perceptions of Self-efficacy* (Doctoral dissertation, University of Houston-Clear Lake).
- Peel, D. 2005. Peer observation as a transformatory tool? *Teaching in Higher Education* 10, no. 4: 489–504.
- Perna, L. W., & Thomas, S. (2006). *A framework for reducing the college success gap and promoting success for all*. Washington DC: National Postsecondary Education Cooperative
- Perna, L. W., & Thomas, S. L. (2008). Theoretical Perspectives on Student Success: Understanding the Contributions of the Disciplines. *ASHE higher education report*, 34(1), 1-87.
- Puig, B., Blanco-Anaya, P., Bargiela, I. M., & Crujeiras-Pérez, B. (2019). A systematic review on critical thinking intervention studies in higher education across professional fields. *Studies in Higher Education*, 44(5), 860-869.
- Rusche, S. N., & Jason, K. (2011). "You Have to Absorb Yourself in It" Using Inquiry and Reflection to Promote Student Learning and Self-knowledge. *Teaching Sociology*, 39(4), 338-353.
- Schreiner, L. A. (2013). Thriving in college. *New Directions for Student Services*, 2013(143), 41-52.
- Semerci, N. (2006). The effect of problem-based learning on the critical thinking of students in the intellectual and ethical development unit. *Social Behavior and Personality*, 34(9), 1127-1136. <http://dx.doi.org/10.2224/sbp.2006.34.9.1127>
- Sendag, S., & Odabasi, H. F. (2009). Effects of an online problem based learning course on content knowledge acquisition and critical thinking skills. *Computers & Education*, 53(1), 132-141. <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2009.01.008>
- Shim, W. J., & Walczak, K. (2012). The impact of faculty teaching practices on the development of students' critical thinking skills. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 24, 16-30.
- Sneyers, E., & De Witte, K. (2018). Interventions in higher education and their effect on student success: a meta-analysis. *Educational Review*, 70(2), 208-228.
- Thomas, L. (2012). Building student engagement and belonging in Higher Education at a time of change. *Paul Hamlyn Foundation*, 100, 1-99.
- Thorndahl, K. L., & Stentoft, D. (2020). Thinking Critically about Critical Thinking and Problem-Based Learning in Higher Education: A Scoping Review. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 14(1), n1.
- Tinto, V. (2012). Enhancing student success: Taking the classroom success seriously. *Student Success*, 3(1), 1.
- Tiruneh, D. T., Verburch, A., & Elen, J. (2014). Effectiveness of critical thinking instruction in higher education: A systematic review of intervention studies. *Higher Education Studies*, 4(1), 1-17.
- Van der Rijst, R.M. (2009). De zes aspecten van een onderzoekende houding. Gedownload van <https://elbd.sites.uu.nl/2017/05/07/6-aspecten-van-een-onderzoekende-houding/>
- Weatherston, M., & Schussler, E. E. (2021). Success for all? A call to re-examine how student success Is defined in higher education. *CBE Life Sciences Education*, 20(1), es3. <https://doi.org/10.1187/cbe.20-09-0223>
- West, C., and A. Chur-Hansen. 2004. Ethical enculturation: The informal and hidden ethics curricula at an Australian medical school. *Focus on Health Professional Education*, 6(1), 85-99.
- Wolff-Eisenberg, C., & Braddlee (2018, August 13). *Amplifying Student Voices: The Community College Libraries and Academic Support for Student Success Project*. <https://doi.org/10.18665/sr.308086>

- Yeager, D. S., & Dweck, C. S. (2012). Mindsets that promote resilience: When students believe that personal characteristics can be developed. *Educational Psychologist*, 47(4), 302–314. doi:10.1080/00461520.2012.722805
- York, T. T., Gibson, C., & Rankin, S. (2015). Defining and measuring academic success. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 20(5). <https://doi.org/10.7275/hz5x-tx0>
- Yuan, H., Kunaviktikul, W., Klunklin, A., & Williams, B. (2008). Improvement of nursing students' critical thinking skills through problem-based learning in the People's Republic of China: A quasi-experimental study. *Nursing & Health Sciences*, 10(1), 70-76. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1442-2018.2007.00373.x>